

Voorkant:

De Geograaf (1669) / Johannes Vermeer.
Frankfurt am Main, Städelsches Museum.

De geograaf toont de wetenschapper in een moment van reflectie. De wetenschappelijke voorwerpen die hem omringen duiden op de jachtige activiteiten die aan de contemplatie voorafging.

De globe van Jodocus Hondius laat ons de Indische Oceaan zien, of een verwijzing naar de voor de Republiek economisch zo belangrijke regio of een benadrukking van het wetenschappelijk karakter van het werk, de andere kant van de bol is namelijk rijkelijk versierd. Aan de muur een kaart van Europa door Willem Jansz. Blaeu uit 1600 en op tafel een opgerolde kaart die ernstig heeft geleden onder diverse restauraties.

1.

Ik leefde in het studentenhuis de Kromme Nieuwegracht nummer 48. Ik pakte mijn fiets en fietste daarheen. Overal waren er fietsen aan hekken geplaatst. Vermoedelijk studenten. Het water glinsterde grauw in de gracht. Het was een oud pand. Dit schijnbaar eenvoudige pand dateert uit de 17^e eeuw. De voorgevel is nauwelijks versierd, behalve met hanenkammen (verticale bakstenen boven de ramen) en krulankers. Het smeedijzeren hek, de deuromlijsting en de ramen dateren uit de 19^e eeuw. Aan de achtergevel ogen het metselwerk en de krulankers fraaier. Ook hier zijn de ramen en deuren twee eeuwen jonger. Het huis werd voornamelijk bewoond door notarissen, advocaten en een bankier, die op de begane grond kantoor hielden. De Kromme Nieuwegracht is zeer waarschijnlijk gevormd door een natuurlijke bocht in de Oude Rijn en volgt deels nog de oude bedding. In de middeleeuwen vormde het water de grens van de Pietersimmunititeit rond de Pieterskerk.

Ik fietste via de Muntstraat naar de Nobelstraat en via het Lucasbolwerk de Nachtegaalstraat in. Uiteindelijk kwam ik aan bij mijn doel: de Uithof, het transitorium II. Ik parkeerde mijn fiets onder Centrumgebouw Zuid en liep via de trans II-

circulaties naar de liften. Liep verder door en kwam bij de koffieautomaat. Wierp een kwartje in en er kwam koffie uit. Daar waar de hele tent hier op draaide. Liep nog even door de kantine en praatte met deze of gene. En vond dat het genoeg was geweest. Liep naar de liftschacht en drukte op het knopje vier. Langzamerhand begonnen zich de contouren van de vakgroep fysieke geografie zich af te tekenen:

Fysieke geografie bestudeert voornamelijk het natuurlijk milieu terwijl de sociale geografie vooral het bewoonde deel van het aardoppervlak bestudeert. Fysieke geografie is een interdisciplinaire studie op het grensvlak van de hydrologie, bodemkunde, geomorfologie, kustmorfologie, sedimentologie, geologie, paleogeografie, ecologie, biologie en klimatologie. Terwijl de klassieke geomorfologie de vormen in het landschap beschrijft en hun ontstaansgeschiedenis documenteert, bestudeert de fysieke geografie de processen in het landschap en ontwikkelt numerieke computer modellen om die processen te simuleren en voorspellingen te kunnen doen over het effect van menselijk ingrijpen in het landschap of de gevolgen van klimaatverandering op het landschap en ons leefmilieu. De fysieke geografie

maakt veelvuldig gebruik van methoden en technieken zoals geostatistiek, geografische informatiesystemen (GIS) en aardobservatie (remote sensing) en verricht experimenteel werk in het laboratorium of in het veld.

Fysische geografie maakt deel uit van de algemenere wetenschap 'Aardwetenschappen'. Aardwetenschap is, zoals de naam al doet vermoeden, de wetenschap naar de aarde. Het kan gezien worden als verzamelnaam voor alle natuurwetenschappen die de planeet aarde bestuderen. Fysische Geografie maakt deel uit van deze wetenschap, omdat het de wetenschap is die het aardoppervlak en de natuurlijke processen en verschijnselen die het aardoppervlak vormt en verandert bestudeert. Een Fysisch Geograaf is iemand die deze wetenschap beoefent.

Bij natuurlijke verschijnselen van de aarde moet gedacht worden aan onderwerpen als het klimaat, de bodem, gebergten, rivieren of andere watersystemen en de lucht. Een Fysisch Geograaf is vaak gespecialiseerd in één van deze onderwerpen en doet hier dan onderzoek naar. Het onderzoek kan zelfstandig of in teamverband verricht worden. Als het onderzoek in teamverband verricht wordt, zijn er naast

verschillende Fysische Geografen ook vaak mensen met andere expertises werkzaam, zoals geologen, archeologen of biologen. Aardrijkskundige of geograaf wordt men na een universitaire studie.

2.

Ze waren bijeen in de collegezaal in Trans II. Een groepje studenten in hun derde jaar. Allemaal casual gekleed, zoals geografen dat betaamd. 'Jullie gaan veldwerk doen in Glastonbury in Somerset, Engeland. De veldwerkmaatjes van veldwerk één worden weer aan elkaar gekoppeld, zei professor Freek Adema. Jullie gaan de geologie bestuderen van de Mendip Hills, een overstromingsmodel ontwikkelen voor de Somerset Levels en een gedegen studie maken van de geo-hydrologie van de Tor en z'n aquifers. Boven alles wordt er een geomorfologische kaart gekarteerd van het gebied. Dat is heel wat en om beslagen op het ijs te komen raad ik jullie aan om een literatuurstudie te maken. Er is al veel bekend over dit gebied. Het gebied van Avalon, zoals jullie dat kennen uit de literatuur.'

'Jullie worden ondergebracht in de jeugdherberg van het nabijgelegen plaatsje Street: The Chalet, Ivythorn Hill. Street, Somerset. Jullie kunnen

gaan.' De professor had gesproken. Nou moesten ze het zelf maar uitzoeken. Florian en Reinoud gingen meteen aan de slag. Uit de universiteitsbibliotheek, de stadsbibliotheek, van internet, e-books, van social media en Facebook. Overal werd informatie van verzameld.

3.

Om het met Dr. W. Gierlichs te zeggen: 'Kirchhoffs is zwijgend de dood ingegaan. Hij heeft het grote geheim, dat over zijn persoon en over de bende in haar geheel lag, met zich in het graf genomen, en er bestaat geen vooruitzicht, dat de sluier, die over het geheel ligt, ooit volledig zal worden weggenomen. Want zij, die iets wisten van de diepste bedoelingen van de bende, hebben standvastig gezwegen en zijn, zonder iets te verraden, de dood ingegaan.'¹ Het belangrijkste motief van Kirchhoffs en de zijnen was de zoektocht naar de Graal. Zoiets als de Tempeliers of de Katharen, misschien vrijmetselaars. Iets wat ze maar niet konden vinden.

4.

Verder hangt rondom de Heilige Graal een combinatie van legende, romantiek en mystiek. In de meeste middeleeuwse Graalromans vanaf de dertiende eeuw werd de Graal voorgesteld als de kelk die door Christus zelf tijdens het Laatste Avondmaal was gebruikt – beker waarin de wijn zijn bloed geworden was. Het lijkt er echter op, dat er meer literaire onderbouwing is voor de interpretatie dat de Graal een beker was waarin Jozef van Arimathea het bloed uit de wonden van Meester Jezus opving. In deze legenden treedt de Graal soms op als een schaal; feitelijk zijn er verscheidene variaties in de betekenis van het woord Graal.

In de loop van de jaren is de zoektocht naar de Graal een even belangrijk motief geworden als het heilig voorwerp zelf. De middeleeuwse literatuur telt tientallen epische gedichten en romantische avonturen waarin helden op zoek gaan naar de Graal en wereldse inzichten en spirituele verlichting verwerven door de opdrachten die ze tijdens hun zoektocht moeten volbrengen. Dat de Graal niet wordt gevonden, is feitelijk minder belangrijk. In veel middeleeuwse verhalen was de Graal slechts een baken dat de held naar de

belangrijkste taak in het leven leidde – de ontdekking van zijn ware plaats en betekenis in deze wereld.

Waarschijnlijk baseert de mythe van de Graal zich op fictie, want de eerste maal dat de Heilige Graal werd genoemd was in de 12e eeuw in de ridderroman *Perceval van Chrétien de Troyes*.

Chrétien de Troyes vond met 'Graal' geen nieuw woord uit. Het was een bestaand Oudfrans woord en het was de naam voor een open aardenwerken schotel, een voorwerp uit de alledaagse keuken. In het Zuidfrans zie men niet 'Graal', 'Graalz' of 'greal' zoals in het noorden, maar 'grésale' of 'grazal'. Daar zit ook het Nederlandse woord 'gres' of het Limburgse woord 'grül' in.

Daarna wordt de Graal in verschillende vertellingen genoemd, zoals bijvoorbeeld in het epische meesterwerk 'Parzival' van Wolfram von Eschenbach (ca. 1170-1220). Het grootste deel van de verhalen over de Graal ontstond in de periode tussen AD 1170 en 1220. Er begonnen echter pas betrekkelijk recent (1861) teksten over de Graal te verschijnen. De meeste daarvan waren bewerkingen uit de dertiende en veertiende eeuw die afkomstig waren van een twaalfde eeuwse manuscript van Chrétien de Troyes. Er wordt beweerd dat de Heilige Graal, of San Greal, een

verbastering is van Sang Real, koninklijk bloed, een aanduiding voor de nakomelingen van Jezus Christus. Engelse auteurs veranderden Saint Graal tot Sangreal of 'koninklijk bloed'. Deze fonetische transformatie komt uit een Engelse roman, 'The Book of King Arthur', geschreven rond 1470 door sir Thomas Malory. De fonetische transformatie van Malory heeft te maken met het feit dat op het einde van de Middeleeuwen de devotie voor het bloed van Christus opnieuw toenam. Het heffen van de kelk, begeleid met de woorden: 'Ziehier het bloed van Christus...', is immers een ritueel dat pas tijdens de 13de eeuw aan de misviering werd toegevoegd.

Er is de theorie dat de Heilige Graal niets meer en niets minder is dan een representatie van het Goddelijke in jezelf. Het vinden van de heilige graal is dan dus het vinden van de Goddelijkheid in jezelf (de spirituele kwaliteiten van zijn of haar eigen Zelf), wat voor velen van ons ook een zeer zware zoektocht kan zijn. Vandaar dat niet iedereen de heilige graal vindt.

5.

Glastonbury ligt 15 mijlen van de zee op de oostelijke rand van de Somerset Levels in zuidwest Engeland tussen de Mendip Hills en de Polden